

POSTANOWIENIE

Dnia 7 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania E. Ł.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

o prawo do emerytury pomostowej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 7 maja 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 25 września 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 25 września 2018 r. oddalił apelację ubezpieczonego E. Ł. od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 28 listopada 2017 r. oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 9 maja 2017 r. odmawiającej ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, ponieważ po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał on prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1924; dalej jako ustawa pomostowa).

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że ubezpieczony, będąc zatrudnionym w okresach od dnia 25 października 1978 r. do dnia 31 maja 1988 r. na stanowisku malarz konstrukcji stalowych, malarz antykorozyjny - brygadzysta, od dnia 1 czerwca 1988 r. do dnia 22 grudnia 1993 r. na stanowisku malarz-piaskarz konstrukcji stalowych, od dnia 10 czerwca do dnia 26 lipca 2003 r. na stanowisku malarz konserwator oraz od dnia 13 maja 2004 r. do dnia 31 grudnia 2005 r. na stanowisku malarz-konserwator, wykonywał prace w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm., dalej jako rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r.). Jednak po dniu 31 grudnia 2008 r. ubezpieczony nie świadczył pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów ustawy pomostowej i dlatego nie ma do niego zastosowania art. 4 tej ustawy, lecz jej art. 49, według którego osoba, która po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w warunkach szczególnych wymienionych w nowym wykazie prac (do ustawy pomostowej) - jak ubezpieczony - mogłaby nabyć prawo do emerytury pomostowej, gdyby na dzień wejścia w życie ustawy pomostowej, tj. na dzień 1 stycznia 2009 r., posiadała wymagany okres pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, tj. aktualnie obowiązujących przepisów, a zatem jej praca powinna zostać wymieniona w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy pomostowej. Tymczasem prace wykonywane przez ubezpieczonego przed dniem 31 grudnia 2008 r., nie mogły zostać przypisane do żadnej z kategorii prac o zbliżonym charakterze, wymienionych w załącznikach nr 1 i 2, jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy pomostowej. Ubezpieczony nie pracował bowiem stale w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze, z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury), nie wykonywał również stale prac wewnątrz cystern, kotłów, a także zbiorników o bardzo małej kubaturze po substancjach niebezpiecznych. W konsekwencji, na dzień wydania zaskarżonej decyzji nie legitymował się stażem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat, który uprawniałby go do uzyskania prawa do emerytury pomostowej.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł ubezpieczony, zaskarżając go w całości. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i

przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za wszystkie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz orzeczenie co do istoty sprawy przez zmianę wyroku Sądu Okręgowego, a także zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz ustawy pomostowej od dnia złożenia wniosku oraz o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za wszystkie instancje według norm przepisanych.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

1) art. 49 ustawy pomostowej, przez błędną wykładnię i przyjęcie, że osoby, które po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywały pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu tej ustawy, a więc nie spełniają warunku określonego w jej art. 4 pkt 6, mają możliwość uzyskania emerytury pomostowej w oparciu o art. 49 ustawy, który w miejsce warunku z art. 4 pkt 6 wprowadza wymaganie spełnienia w dniu 1 stycznia 2009 r. warunku posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej, „w sytuacji, w której prawidłowa wykładnia art. 49, w szczególności zwrotu użytego w jego ust. 3, który brzmi w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, a przepisy te odnoszą się zarówno do prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub prac w szczególnym charakterze, w rozumieniu przepisu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub przepisu art. 32 i przepisu art. 33 ustawy” z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 53 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna);

2) art. 49 w związku z art. 3 ust. 1 ustawy pomostowej w związku z załącznikiem nr 1 pkt 2g do tej ustawy, przez ich niezastosowanie i nieprzyznanie skarżącemu prawa do emerytury pomostowej na podstawie przepisów ustawy emerytalnej oraz ustawy pomostowej w sytuacji, w której do dnia 31 grudnia 2008 r. skarżący legitymuje się 15-letnim stażem prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub prac w szczególnym charakterze, w rozumieniu przepisu art. 3 ust.

1 i 3 ustawy, tj. prace określone w załączniku nr 1 pkt 29 do ustawy pomostowej (praca bezpośrednio przy malowaniu, nitowaniu lub montowaniu elementów w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze, z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.) i art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołując się na oczywiste uzasadnienie skargi z uwagi na oczywiste naruszenie art. 49 w związku z art. 3 ust. 1 ustawy pomostowej w związku z załącznikiem nr 1 pkt 2g do tej ustawy, w oparciu o argumentację zawartą w podstawach skargi.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance jej oczywistego uzasadnienia (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że została w rozpoznawanej sprawie przesłanka ta spełniona.

Stosownie do utrwalonego orzecznictwa oczywista zasadność skargi, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 grudnia 2013 r., III SK 19/13, LEX nr 1402642 oraz z dnia 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14, LEX nr 1621619), a przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, LEX nr 560577 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 18/14, LEX nr 1522063).

Skarżący jest w tym zakresie zobowiązany do sformułowania w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność, a należy pamiętać, że o oczywistości naruszenia prawa możemy mówić jedynie, gdy w rozpoznawanej sprawie doszło do sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, LEX nr 1331343 oraz z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, LEX nr 1844092 oraz powołane tam orzecznictwo). Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, iż rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774).

Wniesiona skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona, bowiem Sąd Apelacyjny w swoim rozstrzygnięciu oparł się na jednolitej wykładni art. 49 ustawy pomostowej, która jest ugruntowana w orzecznictwie. W wyroku z dnia 25 października 2016 r., II UK 373/15 (LEX nr 2177086), Sąd Najwyższy stwierdził, że osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która po dniu 31 grudnia 2008 r. nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej (por. też wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, OSNP 2013 nr 5-6, poz. 62; z dnia 22 lipca 2013 r., III UK 106/12, LEX nr 1555688, czy z dnia 4

grudnia 2013 r., II UK 159/13, LEX nr 1405231). Natomiast art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy definiują prace w szczególnych warunkach, których wykaz określa załącznik nr 1 do ustawy oraz prace o szczególnym charakterze, których wykaz określa załącznik nr 2 do ustawy. Przy czym wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, OSNP 2013 nr 5-6, poz. 62 czy wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2011 r., IV SA/Po 335/11, LEX nr 863891).

W rozpoznawanej sprawie z ustaleń poczynionych przez Sądy orzekające wynika, że skarżący nie spełniał warunku z art. 4 pkt 6 ustawy pomostowej bowiem po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy. A zatem miał do niego zastosowanie art. 49 ustawy pomostowej. Przepis ten zwalniając ubezpieczonych z konieczności wykonywania po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, jednakże wprowadza w to miejsce wymaganie, aby ubiegający się o rozważane świadczenie spełniał w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009 r.) warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Warunek ten został jasno wyrażony, wynika wprost z literalnego brzmienia art. 49 pkt 3 ustawy i jest zgodny z jej celem. W judykaturze przyjmuje się jednolicie, że nie ma podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze nie może być kwalifikowany jako okres pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy; por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 września 2012 r., I UK 164/12, OSNP 2013 nr 15 - 16, poz. 185; z dnia 25 października 2016 r., II UK 373/15, LEX nr 217708 oraz wymienione wyżej wyroki z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11; z dnia 22 lipca 2013 r., III UK 106/12, LEX nr 1555688, czy z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 159/13). Jedynie ubezpieczonym, którzy po dniu 31 grudnia

2008 r. wykonywali pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej (tj. spełniali wymóg z art. 4 pkt 6 ustawy pomostowej, którego skarżący nie spełniał), ustawodawca w art. 4 pkt 2 i 5 ustawy pomostowej przewidział możliwość doliczenia do 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze także okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu zarówno art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, jak i art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2017 r., I UK 472/16, LEX nr 2428814).

W konsekwencji utrwalonego orzecznictwa, z którym zaskarżony niniejszą skargą kasacyjną wyrok jest zbieżny, nie można uznać, że Sąd Apelacyjny dopuścił się kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego wskazanych przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego po myśli art. 98 § 1 k.p.c.